

PRØVE

SAM525 1 Risk, Society and Ethics

Emnekode

SAM525

Vurderingsform

Skriftlig eksamen

Starttid

19.12.2023 08:00

Sluttid

19.12.2023 13:00

Seksjon 1

Oppgave	Tittel	Oppgavetype
i	Forside	Informasjon eller ressurser

Seksjon 2

Oppgave	Tittel	Oppgavetype
1	Exercise 1	Langsvar
2	Exercise 2	Langsvar
3	Exercise 3	Langsvar
4	Exercise 4	Langsvar
5	Exercise 5	Langsvar

The exam consists of five (5) exercises, and you are expected to answer four (4) of them. Each question will have equal weighting in the evaluation.

Eksamen består av fem (5) spørsmål. Det er forventet at du besvarer fire (4) av dem. De besvarte oppgavene vil telle likt i vurderingen.

1 Exercise 1

Explain the techno-scientific perspective and the social constructivist perspective of risk.

Forklar det tekno-vitenskapelige perspektivet og det sosialkonstruktivistiske risikoperspektivet.

Fill in your answer here

Risiko er ikke et entydig begrep og kan forstås på mange ulike måter avhengig av hvor man står. Avhengig av hvorvidt man anser risiko som et naturgitt fenomen eller som en sosialt produsert hendelse vil risiko fremstå annerledes. Innenfor samfunnsvitenskapen finner vi blant annet det tekno-vitenskapelige perspektivet og det sosialkonstruktivistiske risikoperspektivet. I denne oppgaven skal det gjøres rede for hva disse perspektivene innebærer og vise hvordan forståelsen av risiko avhenger av hvilket perspektiv som legges til grunn.

Samfunnsvitenskapen har dype røtter i naturvitenskapen. Naturvitenskapens filosofi bygger i stor grad på en ide om at naturen eksisterer der ute og venter på at vi skal avdekke den; den er objektiv og kalkulerbar. Innenfor samfunnsvitenskapen har det tekno-vitenskapelige perspektivet tette koblinger til en mer naturalistisk forståelse av risiko. Det tekno-vitenskapelige perspektivet har opphav i teoritradisjonen som kalles realisme og innenfor realismen oppfattes risiko som et objektiv og kalkulerbart fenomen; det er en objektiv verdenstilstand. Forståelsen av risiko som en objektiv størrelse som kan kalkuleres (rasjonaliseres) og kontrolleres henger sammen med konvensjonelle risikovurderinger. Det tekno-vitenskapelige perspektivet på risiko har dominert store deler av risikofaget og en typisk definisjon har derfor vært risiko som "sannsynlighet x konsekvens". Risiko defineres altså i form av dens målemetoder, som sannsynligheten for at en hendelse vil inntreffe og konsekvensene som følger dersom en hendelse inntreffer. Tekno-vitenskapelige teorier inkluderer blant annet økonomiske teorier, og denne måten å definere risiko er svært funksjonelt innenfor disse fagområdene (f.eks. risiko som sannsynligheten for tap). Denne måten å forstå risiko har gjort det til en enkel og målbar verdi, men det er en stor svakhet knyttet til å definere begreper i form av

deres målemetode. Dette betyr at essensiell informasjon kanskje utviskes. Risiko eksisterer nemlig uavhengig av dens målinger og er noe annet enn bare sannsynligheten for at en hendelse inntreffer og konsekvenser - det er ikke slik at risiko ikke ville eksistert dersom vi ikke visste sannsynligheten for en hendelse eller konsekvenser. Det tekno-vitenskapelige perspektivet lykkes ikke i å gjøre rede for hvordan selv antatt objektive målinger og bedømmelser av risiko gjort av eksperter også innehar kognitive skjevheter og heuristikker som påvirker deres bedømmelse av hva som er viktig og ikke.

En utfordring til denne forståelsen av risiko finner vi i det sosialkonstruktivistiske risikoperspektivet. Innenfor denne tradisjonen påstås det at risiko ikke kan forstås uavhengig av eller isolert fra de sosiale og kulturelle prosessene. Vi skiller mellom en svak sosialkonstruktivisme og en sterk sosialkonstruktivisme. Svak sosialkonstruktivisme anerkjenner også at risiko eksisterer som et fysisk fenomen, men understreker på samme tid at disse fenomenene uunngåelig forstås og tolkes gjennom sosiale og kulturelle prosesser. Svak sosialkonstruktivisme inkluderer både fysiske og sosiale dimensjoner ved risiko. En mye brukt definisjon innenfor dette perspektivet er risiko som "usikkerheten om og alvorlighetsgraden ved en hendelse og konsekvenser som følge av en aktivitet med hensyn til noe mennesker verdsetter". Denne definisjonen lykkes i å unngå en naiv realisme der risiko er et rent objektive fenomen og en (radikal) relativisme som sier at all risiko er subjektiv. Denne måten å forstå risiko henger sammen med den mer hermeneutiske forskningstradisjonen der risiko ikke bør forstås isolert fra dens sosiale karakter. Denne måten å forstå risiko lykkes i å inkludere usikkerhet og verdier, som henger sammen med at fordi vi snakker om et potensielt urealisert potensiale i fremtiden kan vi ikke kalkulere risiko nøyaktig. Vi vet ikke hva eller hvordan fremtiden vil se ut, og trenger derfor tolkninger. Dermed blir risiko uunngåelig sosialt formet. Innflytelsesrike teoretikere innenfor svak sosialkonstruktivisme inkluderer blant annet Ulrich Beck og Anthony Giddens. Begge disse snakker om et "risikosamfunn" i senmoderniteten, der de anser risiko som et fysisk fenomen som på en og samme tid formes gjennom

sosiale og kulturelle rammeverk. Giddens og Beck snakker om hvordan risiko har endret dets karakter i møtet med senmodernitetens betingelser; fra den rasjonaliserte og kalkulerbare risikoen i moderniteten har risiko igjen blitt ukalkulerbar som følge av den globale naturen og rekkevidden av de nye (systemiske) risikoene. Disse risikoene er reelle (fysiske). Mens Beck mener at risikoene har blitt flere og mer apokalyptiske som leder til en mistillit til ekspertene, hevder Giddens at risikoene ikke er flere, men at vi har en forhøyet sensitivitet til risikoene som gjør at de erfarer mer dramatisk. Giddens mener at tillit til ekspertene er sentralt for den ontologiske sikkerheten. Begge forfekter refleksivitet som en respons til den endrede naturen av risiko. Denne kjappe redegjørelsen viser hvordan risiko som et fysisk fenomen uunngåelig tolkes av personene det angår (refleksivitet). Sterk sosialkonstruktivisme derimot hevder at ingenting eksisterer som risiko i seg selv; risiko er en sosial konstruksjon. Dette betyr at alt - og ingenting - kan stemples som risiko og er derfor høyt selektiv. Risiko blir på denne måten et sosialt fenomen. Hvorvidt noe forstås som risiko avhenger av hva vi stempler som risiko, og bare det som stemples som en risiko er risiko - ingenting annet og ingenting mer. Sentrale teoretikere innenfor det sterkt sosialkonstruktivistiske perspektivet er Michel Foucault (governmentality) og Niklas Luhmann (risiko som et kommunikasjonsproblem). Risiko kan bare forstås i lys av de sosiale og kulturelle prosessene, aldri uavhengig av disse. F.eks. i governmentality er risiko en myndighetsstrategi som skal kontrollere og regulere borgerne gjennom normalisering heller enn statlige intervensjoner. Ved å samle populasjonsdata som risikosamlinger kan myndighetene sammenligne individer opp mot en norm som legitimerer tiltak som individene forventes å overholde. Governmentality er en moralsk teknologi som forsøker å disiplinere fremtiden ved å korrigere individers atferd iht. myndighetenes ønsker. Teorien bygger på det neolibérale idealet om autonome selvregulerende individer som frivillig politiserer egen kropp gjennom en teknologi av Selvet. Formålet er at individer skal inngå i frivillig selvregulering som gjør dem til veltilpassede individer iht. den legitime maktens ønsker og målsettinger.

Ord: 947

2 Exercise 2

Explain the difference between methodological individualism and methodological holism, and elaborate what Emile Durkheim means with "collective consciousness".

Forklar forskjellen mellom metodologisk individualisme og metodologisk holisme, og utdyp hva Emile Durkheim mener med «kollektiv bevissthet».

Fill in your answer here

Denne oppgaven skal forklare forskjellen mellom metodologisk individualisme og metodologisk holisme. Deretter skal det utdypes hva Emile Durkheim mente med begrepet "kollektiv bevissthet":

Det er ulike måter å undersøke virkeligheten og få kunnskap om virkeligheten. Vårt valg avhenger av hvilken ontologi (hva er virkeligheten), metodologi (hvilke prosedyrer kan vi bruke for å få kunnskap om virkeligheten) og epistemologi (hva og hvordan kan vi få kunnskap om virkeligheten) vi legger til grunn. En vanlig måte å skille er mellom en metodologisk individualisme og en metodologisk holisme. Den fundamentale forskjellen mellom disse to er at metodologisk holisme fokuserer på større helheter, mens metodologisk individualisme gjelder det omvendte; mindre, individuelle enheter. Holismen anvender en topp-til-bunn forklaring eller forståelse, der vi tar utgangspunkt i mer generelle aksiomer for å si noe om det partikulære, mens individualismen anvender en bunn-til-topp forklaring eller forståelse, der vi tar utgangspunkt i det partikulære for å til slutt si noe om det mer generelle. Hollis forsøker å illustrere distinksjonene mellom de ulike nivåene ved bruk av en matrise delt inn langs forklaring og forståelse på de øverste kolonnene og holisme og individualisme langs kolonnene til venstre:

Figur 1. Matrisen fra Hollis.

Matrisen har som hensikt å forenkle forståelsen av hvordan vi forstå virkeligheten og på hvilke måter vi går frem for å finne ut noe om virkeligheten. Forklaring og forståelse øverst i figuren relateres til hvorvidt vi er opptatt av å forklare sosial handling fra utsiden (System, Agent), eller forstå sosial handling fra innsiden (Spill, Aktør). Videre relateres forklaring til at vi leter etter en årsak for sosial handling - noe som forårsaker det av nødvendighet eller ikke - mens forståelse er opptatt av meningen bak en handling - enten aktørens mening eller meningen formet gjennom regler og normative forventninger. Metodologisk holisme relateres til både system og spill, mens metodologisk individualisme relateres til agent og aktør. System innebærer at sosial handling forsøkes forklart som del av en overordnet struktur; struktur bestemmer handling. Spill innebærer en forståelse av sosial handling der overordnede spilleregler begrenser (og gir muligheter) valg. Agent forklarer sosial handling som instrumentell; forsøk på å oppnå et mål. Aktør forstår sosial handling som å være mer refleksiv, avhengig av normative forventninger. System og agent henger sammen med det mer tekno-vitenskapelige (realistiske) perspektivet, mens spill og aktør i større grad knyttes opp mot de mer sosialkonstruktivistiske teoriene. Dette er fordi forklaring av sosial handling henger sammen med naturalismens ambisjon om objektivitet, mens forståelse innebærer hermeneutiske fortolkninger.

Emilie Durkheims "kollektive bevissthet" kan plasseres i kategorien "spill" og er relatert til en metodologisk holisme dens forståelse av sosial handling. Innenfor spill er det viktig å være bevisst hvordan normative forventninger styrer våre handlinger i form av konstitutive og regulerende spilleregler. De konstitutive spillereglene er reglene som skaper spillet, som foruten ville det ikke vært et spill. Mens de regulerende spillereglene bestemmer hva som er legitime bevegelser innenfor dette spillet, som dersom brutt betyr at vi ikke spiller spillet

på en god måte. Dersom vi bryter med de konstitutive (grunnleggende) spillereglene spiller vi ikke spillet i det hele tatt - vi spiller kanskje et spill, men ikke det intenderte spillet. Implikasjonene av dette kan vi se i lys av Durkheims sitat "social facts as things" som viser til at sosiale hendelser oppstår eksternt for individer: meningen bak en handling er eksternt for individer, men internt for kollektivet. Dette henger i stor grad sammen med hvordan regler former våre handlinger og meningen bak dem. Vi skiller mellom (i) meningen ved en handling og (ii) aktørens mening ved en handling. Reglene former våre normative forventninger og dermed meningen ved en handling. Durkheim forklarte dette ved bruk av en analogi med kriminalitet: mens kriminalitet i stor grad anses patologisk (avvikende), fordi det er normalt (endemisk) og vedvarende i samfunnet innehar det en funksjon. Kriminalitet tildeles en mening gjennom samfunnets spilleregler; skapelsen og utviklingen av lov og moral. Funksjonen av en sosial fakta må alltid sees i lys av et mål, f.eks. så fisker vi ikke for å få fisk, men fordi muligheten for å få fisk eksisterer ikke med mindre vi inngår i aktiviteten. Kriminalitet antas å fostre sosial solidaritet gjennom kollektivt erfarte fornærmelser, som i effekt tillater skapelsen av normative forventninger og regler; forventning om at de fleste vil følge samfunnets grunnleggende og regulerende regler og at avvik vil møtes med avsky og straff. Durkheims kollektive bevissthet viser hvordan sosial handling som kriminalitet kan bli funksjonelt for evolusjonen av grunnleggende og regulerende spilleregler som tillater skapelsen av et samfunn og dermed inngåelsen av avtaler og samarbeid.

Ord: 752

3 **Exercise 3**

Describe meaning when we refer to human action, and account for the four ideal types of human action developed by Max Weber.

Hva er mening når vi refererer til menneskelig handling, og redegjør for de fire idealtypene for menneskelig handling utviklet av Max Weber.

Fill in your answer here

Jeg har valgt å ikke besvare denne fordi jeg besvarer oppgavene 1, 2, 4 og 5.

Ord: 16

4 Exercise 4

Account for the concepts “Modernity”, “Late Modernity” and “Risk Society”.

Redegjør for begrepene «modernitet», «sen-modernitet» og «Risikosamfunnet».

Fill in your answer here

Risiko er et dynamisk begrep og kan forstås ulikt avhengig av hvilket perspektiv som legges til grunn. I tillegg er risiko et begrep som endrer seg i møte med ulike historiske betingelser. F.eks. mens inklusjon av kvinner i arbeidsstyrken ble ansett som en trussel mot kjernefamilien og samfunnets stabilitet, anses kvinner utenfor arbeidslivet som en større trussel i dag. Forståelsen av risiko er ikke statisk og tidsperioden vi befinner oss i har store konsekvenser for hvordan vi forstår og håndterer risiko. I denne oppgaven skal vi se nærmere på hvordan ulike tidsepoker har påvirket vår oppfatning og håndtering av risiko. Det skal gjøres rede for begrepene modernitet, senmodernitet og risikosamfunnet. Ved bruk av disse begrepene skal det vises hvordan risiko har endret seg i møte med ulike historiske prosesser.

Førmoderniteten - perioden før moderniteten - karakteriseres av en tungt deterministisk holdning. Risiko for mennesker som levde under denne tidsperioden ble i stor grad oppfattet som en ukontrollerbar kraft. Ulike hendelser ble gjerne tilskrevet Gudenes vrede eller skjebnen. F.eks. ble sykdom gjerne koblet til ens synder. Mennesker i denne tidsperioden hadde ingen måte å håndtere eller kontrollere risiko og de vendte seg gjerne til religiøse ritualer og/eller overtroiske praksiser. Magi og mystikk var tett koblet til risiko i førmoderniteten. Risiko var i stor grad noe forutbestemt - noe som måtte skje - og det var ingen etablerte metoder for å redusere og forebygge risiko. Risikostyringsstrategier ble dominert av en stoisk aksept av skjebnen og religiøse ritualer. Dette endret seg under den modernitetske troen på menneskelig fornuft.

Moderniteten karakteriseres av at ideer om skjebnen ble erstattet av en tro på fornuft og menneskelig utviklig og progresjon. Dette henger sammen med det

store opplysningsprosjektet som var forfølgelsen av den vitenskapelige metoden og vitenskapelig kunnskap. Det store opplysningsprosjektet som karakteriserer moderniteten var en vitenskapelig revolusjon, men også en metodologisk revolusjon. Fornuften var et lys som skinte inn i mørket. Dette hadde store implikasjoner for menneskets forståelse av seg selv og naturen. Mens naturen i førmoderne samfunn var en risiko - ukontrollerbar - skulle den nå underlegges menneskets kontroll. Naturen kunne rasjonaliseres. De nye metodene som fulgte av den vitenskapelige metoden lot mennesker kalkulere og beregne ulike risikoer. Dette muliggjorde menneskelig progresjon, fordi vi kunne planlegge for og forebygge risiko. Slike risikovurderinger var essensielle for å kunne organisere samfunnet. Kunnskap og makt går hånd i hånd og hadde derfor store implikasjoner for de sosiale relasjonene i samfunnet, ikke bare for den fysiske robustheten. F.eks. fordi religion hadde vært det nærmeste man kom en organisert risikostyringsstrategi under førmoderniteten hadde kirken ervervet seg store mengder makt. Men vitenskapelige oppdagelser som bevegelsen fra et geosentrisk verdensbilde til et heliosentrisk verdensbilde utfordret denne makten, og møtte derfor mye motstand fra kirken som tidligere hadde hatt monopol på den legitime makten og dermed kunnskapen. Fornuften erstattet religion med vitenskap og dette hadde store sosiale implikasjoner og ringvirkninger. Ved å gjøre risiko til noe kalkulerbart fulgte også en forventning om at vi måtte gjøre noe - vi kunne ikke lengre hevde å være ofre av skjebnen, men både samfunnslederne og vi selv ble forventet å regulere og håndtere risiko i økende grad. Det var menneskets ansvar å forhindre risiko fordi vi hadde verktøy tilgjengelig som tillot oss å gjøre det. Det store opplysningsprosjektets ambisjon om menneskelig progresjon hang i stor grad sammen med en disiplinering av fremtiden: for å kunne utvikle blomstrende og progressive samfunn må vi kunne kalkulere og planlegge.

Moderniseringsprosessene var essensielle for fremveksten av det nåværende (sen)moderne samfunnet. Flere og flere betegner perioden vi befinner oss i nå som senmoderniteten, tiden etter opplysningstidens progresjon.

Senmoderniteten karakteriseres i stor grad av mer komplekse, usikre og

tvetydige risikoer - som ikke er lett å kalkulere eller forebygge, fordi vi vet ikke nødvendigvis hva vi ser etter eller hvordan det vil utvikles. I tillegg antas mennesker i større grad å være skyldige til risikoene som vokser frem - i tillegg til ansvarlighet for å håndtere risiko er vi i økende grad forventet å hindre oppstandelsen av nye risikoer forårsaket av menneskelige aktiviteter.

Konvensjonelle risikoanalyser har i økende grad vist seg utilstrekkelige i å håndtere senmoderne risiko fordi risiko i dag anses som mer enn "sannsynlighet x konsekvens". Utilstrekkeligheten har ledet til nye rammeverk som risiko governance som tar en nye tilnærming til (systemiske) risikoer. Troen på at vi kan håndtere, kontrollere og forebygge risiko har sunket både som følge av mindre håp (fatalisme) og upassende måleinstrumenter. Noen har koblet dette opp mot det de kaller et "risikosamfunn" (Beck og Giddens). Risikosamfunnet er en betegnelse på samfunn i senmoderniteten der risikoene som oppstår eller vokser frem i økende grad ikke kan håndteres gjennom konvensjonelle midler og tradisjonelle risikostyringsinstitusjoner virker utilstrekkelige som leder til angst og usikkerhet. Risikosamfunnet markerer en retur til den førmoderne ukalkulerbarheten. Teoretikerne Beck og Giddens utviklet deres teorier ved forskjellige tidspunkt, men har flere av de samme poengene samt viktige forskjeller. Under skal hvert av perspektivene presenteres kort.

U. Becks redegjørelse av risikosamfunnet tar utgangspunkt i at risiko i senmoderniteten er flere og der er mer apokalyptiske enn i tidligere epoker. Risiko i senmoderniteten har endret karakter som følge av modernitetens betingelser. Oppstandelsen av et risikosamfunn - samfunn karakterisert av flere risikoer - henger sammen med at konvensjonelle måter å vurdere og styre risiko i økende grad blir utilstrekkelige eller upassende (slik at selv om satt i gang kan forårsake større skade). Risiko i senmoderniteten er mer globale i deres natur og har større rekkevidde både i rom og tid som forhindrer suksessfull kalkulering og forebygging av risiko. Moderne kalkulasjoner har fostret mistillit til ekspertsystemene fordi de som skal håndtere risiko lykkes ikke i å beskytte samfunnet. Resultatet er betydelig usikkerhet og angst som i effekt forårsaker refleksivitet. Ifølge Beck er refleksivitet en (rasjonell) respons til

ekspertsystemene som følge av den manglende demonstrasjonen i å beskytte og oppfylle funksjonene de har som hensikt å gjøre. Mistillit til ekspertene leder til en reduksjon i deres makt. Risikosamfunnet karakteriseres også økte risikoer i privatsfæren som leder til individualisering: individer må i økende grad definere seg selv og gi seg selv garantier. Individualisering er desintegrasjonen av tradisjonelle normer og garantier både i samfunnet generelt og i privatlivet. Denne oppløsningen av garantier leder til en selvprodusert heller enn sosialt garantert subjektivitet; en reflektiv selvbiografi. Ifølge Beck er risikosamfunnet ikke bare ulikhetsforsterkende, men også demokratisk: det forsterker ulikheter i form av ulik tilgang på ressurser, men Beck antar at luftforurensning rammer likt. Den globale naturen ved risikosamfunnet fremstilles optimistisk av Beck: den tvungne kosmopolitismen eller verdensrisikosamfunnet tvinger parter til å samarbeide og hevder dermed at nye risikoer i risikosamfunnet kan på denne måten være positivt fordi det promoterer nye måter å håndtere risiko på måter som er mer passende.

Giddens sitt utgangspunkt er noe annerledes enn Beck. Giddens tilskriver risikosamfunnet modernitetens feilede oppfyllelse av løftet om evig progresjon. Mens Giddens også hevder at risiko i senmoderniteten har en annen karakter enn i tidligere epoker skyldes ikke dette flere risikoer, men heller enn forhøyet sensitivitet til risiko som leder til at flere hendelser karakteriseres som risiko. Det sentrale for Giddens er den økte usikkerheten koblet til senmoderne risikoer som følge av manglede metoder for å håndtere det. Denne usikkerheten forårsaker refleksivitet. Personer blir i økende grad bevisst på risikoene som omringer dem og dette forsterker usikkerheten og angsten personer opplever. Ifølge Giddens fordi personer i risikosamfunnet er avhengig av ekspertsystemer heller enn lokalkunnskap o.l. for å håndtere risiko er tillit en sentral faktor for individer i Giddens risikosamfunn. Tillit skaper ontologisk sikkerhet, som er en essensiell tilstand for at individer ikke skal paralyseres av angst og usikkerhet i risikosamfunnet. Ontologisk sikkerhet kobles til personers subjektivitet og deres kunnskap om verden rundt dem. Men som følge av en forhøyet sensitivitet til risiko i risikosamfunnet krever dette kontinuerlige forhandlinger mellom

ekspertsystemene og individer. Dette gjelder også innenfor privatsfæren: samtidig som forhold er en kilde til ontologisk sikkerhet (selvsikkerhet i hvem man er) er det også en kilde til betydelig angst og usikkerhet. Giddens er mer pessimistisk iht. samarbeidsmulighetene som følge av den globale naturen ved risiko i risikosamfunnet, mens det kan lede til positive utfall og samarbeid kan det også lede til antidemokratiske hensikter og et "Giddens-paradoks". F.eks. kan det lede til samarbeid motivert av hensikten om å utestenge noen fra deltakelse eller aktiv motarbeidelse mot endring (fundamentalisme). Giddens paradokset sier at fordi risikoene har stor rekkevidde og ofte har forsinkede effekter forhindres umiddelbar risikoreduserende innsats, som leder til forhøyet risiko i fremtiden.

Risiko i møte med førmoderne, moderne og senmoderne betingelser og risiko i risikosamfunnet har altså svært forskjellige implikasjoner for vår forståelse av hva risiko er.

Ord: 1430

5 Exercise 5

Discuss similarities and differences between the views of Anthony Giddens and Ulrich Beck on "the Risk Society".

Diskuter likheter og forskjeller mellom Anthony Giddens og Ulrich Becks syn på "Risikosamfunnet".

Fill in your answer here

I denne oppgaven skal det ta utgangspunkt i redegjørelsen ovenfor (oppgave 4) av Beck og Giddens *risikosamfunn* for å diskutere likheter og forskjeller mellom disse to. Teorien til Giddens og Beck tar begge utgangspunkt i et svakt sosialkonstruktivistisk perspektiv, altså erkjenner de risiko som et fysisk fenomen som ikke kan forstås isolert fra de sosiale, kulturelle og historiske prosessene som former vår forståelse og opplevelse av risiko. Begge to inkluderer de fysiske og sosiale dimensjonene ved risiko. Både Giddens og Beck hevder at senmoderniteten har ledet til en endret karakter ved risiko. Risiko har ifølge begge blitt mer global og grenseoverskridende og inneholder mer usikkerhet. Dette gjør risiko i risikosamfunnet vanskelig å kalkulere og planlegge for og forhindrer dermed sosial progresjon og organisering. Resultatet er ofte frykt og angst og i noen tilfeller en retur til førmoderne risikostyringsstrategier som religion. F.eks. er den legitime makten i Palestina den fundamentalistiske gruppen Hamas, fordi de tilbyr noe som konvensjonelle risikoforebyggende og reduserende midler ikke har klart; håp. Religion kan gi et løfte om å handle på vegne av noe som er større enn en selv, påstander om at målet helliggjør middelet, løftet om paradiset etter det kjødelige liv osv. Når konvensjonelle vitenskapelig utviklede metoder feiler, velger mange å snu seg til mer ukonvensjonelle metoder fordi det lindrer opplevelsen av hjelpeløshet og angst - om bare midlertidig. Hvorvidt dette er tilfellet for alle som støtter Hamas er derimot en annen diskusjon. Beck og Giddens er svært opptatt av det politiske aspektet ved risiko bl.a. ved å vektlegge den menneskelige ansvarligheten ved risiko i risikosamfunnet: fordi flere av de største risikoene i dag skyldes menneskelige aktiviteter, f.eks. klimaendringer og økosystem kollaps, må vi også finne nye måter å styre det når konvensjonelle måter ikke er tilstrekkelige lengre. Becks kosmopolitisme trekker på en lignende optimisme som risiko

governance modellen som sier at gjennom samarbeid og involvering kan vi komme frem til mer passende metoder for å vurdere og styre risiko.

Videre hevder både Giddens og Beck at refleksivitet er en respons på usikkerhet i risikosamfunnet, men de argumenterer for dette med utgangspunkt i forskjellige rasjonal. Beck mener at refleksivitet skyldes en mistillit til ekspertsystemet i å redusere og forebygge risiko, mens det for Giddens bygger på tillit med hensikt om å styrke opp om den ontologiske tilliten som oppnås gjennom ekspertsystemene. Refleksivitet for Giddens og Beck er derimot relativt begrenset og kritiseres fra flere hold, f.eks. hevder Lash at Beck ikke redegjør for hvordan det finnes refleksive tapere og refleksive vinnere; feministiske kritikere hevder at Beck og Giddens tar utgangspunkt i et privilegert mannlig kropp og ignorerer den strukturerende kraften ved kjønn; og refleksivitet trenger ikke alltid bygge på bevisste refleksjoner, men kan skyldes akkulturerede disposisjoner (habitus). Refleksivitet for både Beck og Giddens relateres i stor grad til kognitive (bevisste) bedømmelser, men refleksivitet kan også formekomme gjennom mer ubevisste vaner. Risikosamfunnet trekkes inn i privatsfæren både av Giddens og Beck og kobles til en økt desintegrering eller sekularisering av tradisjonelle normer og plikter; mens personer tidligere inngikk i forhold med hensikt om å oppfylle deres plikt som mann og kvinne inngår individer i dag forhold mer betinget på ideen om å få noe tilbake. Beck antar bl.a. en frigjørende kraft ved desintegreringen av privatsfæren (til tross for nye risikoer), men gjør dette uten nødvendigvis å anerkjenne "kampen mellom kjønnene". Kampen mellom kjønnene er en ide fra Spillteori som sier at både spiller A og spiller B får et godt utfall, men at en av dem låses inn under et underlegent utfall. Ifølge flere forskere gjør dette seg gjeldende i virkelig verden situasjoner; til tross for at både kvinner og menn er i fullt arbeid, forventes kvinnen i størst grad å forlate arbeidslivet dersom familiesituasjonen krever det. Det er derfor ikke tydelig at risikosamfunnet løsriver fra tradisjonelle konvensjoner til tross for en økt refleksivitet. Både Giddens og Beck kommer med brede påstander som forenkler og ignorerer andre relevante hensyn. Giddens kritiseres også for å kalle opp et paradoks etter seg selv, særlig fordi det er andre teoretikere før han som har

kommet med samme ide uten at han refererer eller henviser til disse. Både Beck og Giddens var opptatt av den globale naturen ved risiko i risikosamfunnet, men deres predikerte utfall varierer: mens Beck ser det som en positiv kraft, vurderer Giddens altså kosmopolitismen som en potensielt farlig kraft.

Selv om både Giddens og Beck hevder at risiko har en annerledes karakter i senmoderniteten har de ulike redegjørelser for hvorfor. Beck mener at risiko har økt i omfang og i rekkevidde og at de er mer dramatiske i deres konsekvenser. Risikosamfunnet, ifølge Beck, preges av flere risikoer enn noen gang, bl.a. fordi vi har mindre kontroll over dem og dette tillater dem å utvikle seg forbi vår kapasitet til å begrense dem og fordi vi har ingen institusjoner som evner å styre risikoen. Giddens derimot mener at risiko i risikosamfunnet ikke har vokst i omfang, men som følge av en økt usikkerhet har personer i risikosamfunnet en forhøyet sensitivitet til å kategorisere hendelser som risiko. Dette skaper mer usikkerhet og angst som nødvendiggjør kontinuerlige forhandlinger med ekspertsystemene som produserer den ontologisk sikkerheten som lar individer gå gjennom hverdagen. Mens Beck hevder at refleksivitet skyldes en mistillit til ekspertene fordi de ikke evner å handle på risiko, hevder Giddens at refleksivitet har sitt opphav i tillit til ekspertsystemene. Mens ekspertsystemene er en kilde til ontologisk sikkerhet i Giddens risikosamfunn, er det en kilde til stor mistillit i Becks risikosamfunn. Både Giddens og Beck kritiseres for å være totaliserende og reduksjonistiske i deres redegjørelse av risikosamfunnet, bl.a. ignorerer Beck hvordan luftforurensning faktisk ikke er så demokratisk som først antatt fordi klimaendringer har en tendens til å akkumuleres i fattige områder som produserer ulikheter heller enn egalitaritet. Både Giddens og Beck tar utgangspunkt i vestlige stater som ikke nødvendigvis er direkte overførbare for andre stater, f.eks. Giddens påstand om at økt opplevelse av risiko i privatsfæren leder til at vi avhenger av et lite antall forhold. Dette er kulturelt betinget, ikke en objektiv sannhet og kan derfor ikke nødvendigvis påstås å være en generell respons til risiko for alle som erfarer en forhøyet usikkerhet.

Giddens og Beck har blitt kritisert fra flere hold om å komme med alvorlige forenklinger og motsigende påstander, men har likevel beholdt plassen som svært innflytelsesrike teorier for hvordan vår forståelse av risiko endres i møte med bestemte sosiale, kulturelle og historiske prosesser.

Ord: 1068